

Italija obiluju vinom. U zajedničko tržište Evrope ulazi Francuska sa 58% proizvodnje vina, Italija sa 39%, a Njemačka tek sa 3%. Danas se u vinarskim krugovima u Njemačkoj ističe, da treba racionalizirati proizvodnju, a naročito boriti se za što bolju kvalitetu vina. Južne vinorodne zemlje proizvode vina s mnogo alkohola i puna vina, a vina sjevernih vinogorja mogu se odlikovati samo u zajedničkoj konkurenciji sortnošću i finim buketom.

Za nas je njemačko vinarstvo zanimljivo s jedne strane, jer smo mi zainteresirani na njemačkom tržištu kao uvoznici, a s druge strane, jer ima mnogo toga u njemačkoj propagandi vina, naročito u organizaciji kongresa, degustacija i stručne štampe, što nam može poslužiti za uzor.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Verfasserin des Artikels hat als Galst des deutschen Weinbauverbandes eine Studienfahrt durch deutsche Weinbaugebiete gemacht. Bei dieser Fahrt hatte sie Gelegenheit, den Weinbau, die Weine und die deutsche Weinkultur kennen zu lernen. In dem Artikel sind die Eindrücke von der Reise mit Angaben der neueren Fachzeitschriften komplettiert, so dass die Charakterisierungen der einzelnen Weinbaugebiete, wie auch die Probleme der deutschen Weinwirtschaft erwähnt sind.

Dr. ing. PAULA PAVLEK

Neka biološka svojstva varaždinskog kupusa

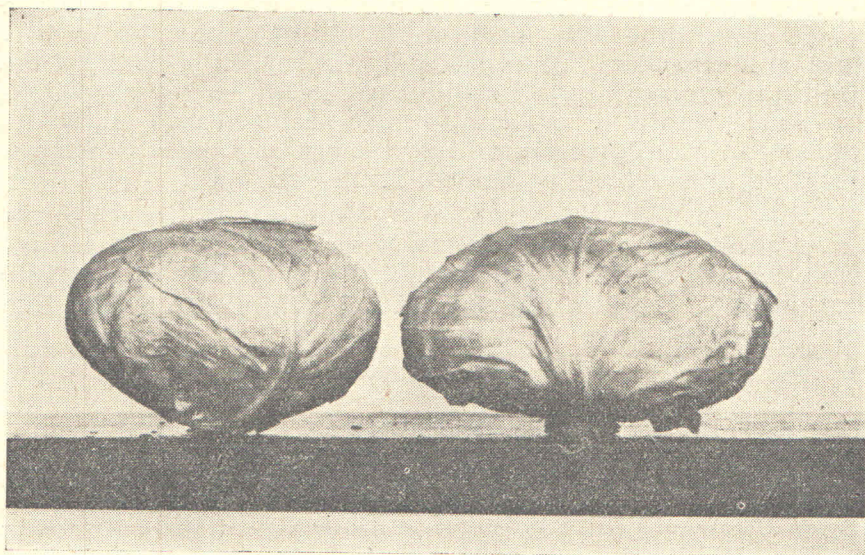
(nastavak*)

Prema podacima sakupljenim od najstarijih proizvođača u selima oko Varaždina, varaždinski se kupus počeo uzgajati tek nakon prvog Svjetskog rata oko god. 1920. Dva su momenta pritom djelovala uzajamno: Varaždin je bio jaki vojni garnizon i jaki potrošački centar kupusa, a ujedno producent konjskog gnoja, koji je seljacima davan besplatno. Svakako, to je bilo na obostrano zadovoljstvo, jer su seljaci dobivali besplatni gnoj, a vojska se besplatno riješila nepotrebnog joj balasta.

Kako je došlo do formiranja sorte Varaždinski, ne može se sa sigurnošću utvrditi, ali morfološka sličnost između njemačke kasne sorte Braunschweiger i Varaždinca je očita.

Varaždinac imade sploštene glave, slično kao i Braunschweiger. Ako usporedimo odnos između visine i širine glave, dobivamo gotovo isti indeks: 1,15 za Varaždinski i 1,17 za Braunschweiger.

* U »Agronomski glasnik« br. 5-6 štampan je prvi dio ovog članka.

Varaždinski kupus iz Đelekovca

Odnos visine i širine glave kod sorata Varaždinski i Braunschweiger

	visina glave cm	širina glave cm	indeks	prosječna težina glave
Varaždinac	14,6 ± 1,29	16,9 ± 1,72	1,15	1,25
Braunschweiger	16,8 ± 0,078	19,8 ± 0,095	1,17	2,5

Kako je kod nas raširena i sorta Braunschweiger, nije isključeno, da se ona počela uzgajati u Varaždinu, te je uzgojem nastala naša domaća populacija Varaždinac, koja razvija prosječno glave manje težine nego Braunschweiger.

Biološka svojstva

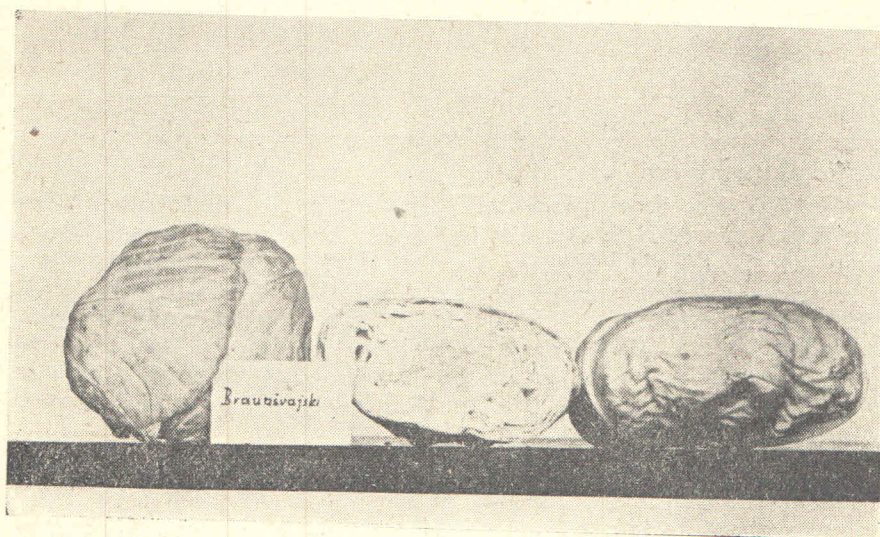
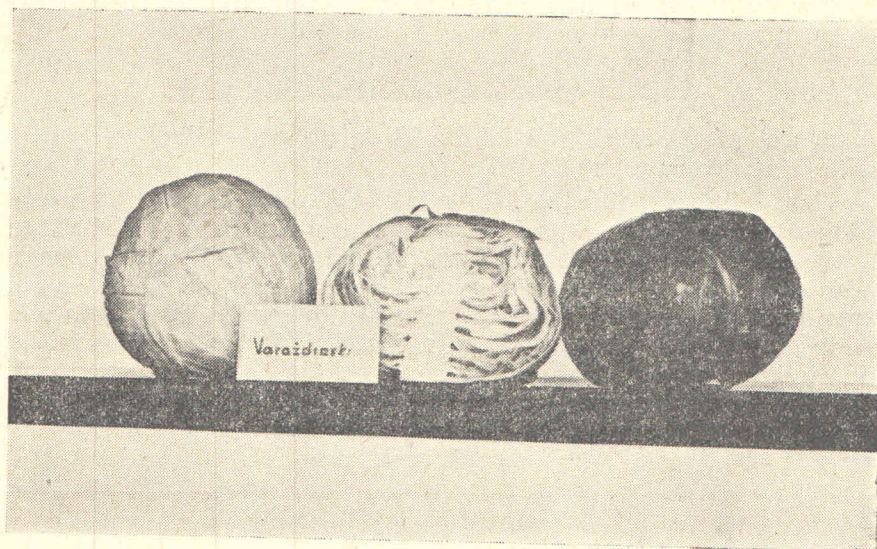
Duljina vegetacije od sjetve do vegetativnog dozrijevanja traje 190—210 dana, kod uobičajenog načina uzgoja od travnja do konca listopada. Ako se Varaždinski uzgaja kao rani (proljetni uzgoj), tada imade kraću vegetacionu periodu (od II.—VI. mjeseca) 120,7 dana (prema rezultatima trogodišnjih ispitivanja), a ako se pak sije u jesen u hladna klijališta, tada mu prema istodobnim ispitivanjima, vegetacija traje 260 dana (od sjetve do berbe glave).

Duljina stadija jarovizacije — od bioloških osobina vrlo je važno svojstvo stadija jarovizacije, i to iz dva razloga:

1. Može li se Varaždinski kupus sijati za ranu ljetnu potrošnju, pa da prezimi, i prođe stadij jarovizacije.

2. Može li se dobiti u jednoj vegetacionoj godini sjeme Varaždinskog kupusa.

Ad 1. Ako se sije u hladna kljajališta potkraj rujna, biljke u kljajalištu prezime, pa se presađuju na koncu ožujka van na otvoreno. Takove biljke daju veće i ranije prirode, nego one posijane u veljači — ožujku u polutopla kljajališta, i presađene van na otvo-

reno u travnju, ali od te sjetve (u rujnu) ni jedna biljka ni u jednoj godini ispitivanja (1951/52.—1953/54.) nije fruktificirala.

Ad 2. Ispitivano je nekoliko rokova sjetve (kolovoz, rujna) vani na otvorenom. Te su biljke prezimile vani na otvorenom, ali slijedeće godine preko ljeta ni jedna biljka nije fruktificirala, nego je razvila normalne glave.

Tek na koncu rujna iz glave je počeo probijati cvat. Iz naprijed izloženog možemo zaključiti, da sorta Varaždinski ima dugi stadij jarovizacije, te ga ne prelazi pod naprijed opisanim okolnostima, u stadiju presadnica, nego tek nakon formiranja glava.

Mogućnost prezimljenja u hladnim klijalštima — odnos prema niskim temperaturama

Kroz tri godine (od 1951/52.—1953/54.) ispitivala sam, kako presadnice kupusa Varaždinski prezimljuju u hladnim klijalštima. Rezultati ispitivanja pokazali su, da presadnice Varaždinskog mogu podnijeti u hladnom klijalštu, gdje nema kretanja uzduha i naglih promjena temperatura, i do -9°C . Tokom tih godina ispitivanja bila je to najniža temperatura, te nije poznato, da li bi biljke mogle podnijeti i nižu temperaturu.

Prezimljenje presadnica Varaždinskog kupusa u hladnim klijalštima

	broj biljaka nakon prored. u studenom	broj biljaka prije presađiv. van na otvoreno	% uginuća
god. 1951/52.	428	404	4,44
god. 1952/53.	371	345	7,8
god. 1953/54.	491	462	5,91
Prosječno			7,05%

Morfološka svojstva

Varaždinski tvori plosnate, zbijene glave, boje otvoreno zelene poput trave. Nervatura mu je jako izražena. Prosječna visina glave iznosi $14,6 \text{ cm} \pm 1,29$, a širina $16,9 \pm 1,72 \text{ cm}$. Nepovoljno mu je svojstvo, s obzirom na gospodarsko iskorišćivanje, što razvija visoki kocen prosječno $9,5 \text{ cm} \pm 1,28$. Debljina kocena na bazi iznosi prosječno $2,6 \text{ cm} \pm 0,003$. Premda tvori čvrste, nabite glavice, često listovi na bazi glave ne prijanjaju čvrsto jedan za drugi, nego se između njih nalazi prazan prostor. Prosječna težina glave kod proljetnog je uzgoja $1,1 \text{ kg} \pm 0,14$.

Ali unatoč spomenutim negativnim osobinama, Varaždinski je jedan od najcjenjenijih sorata za kiseljenje, baš zbog jako razvijene nervature, te je otporan prema raskvašavanju, jer tvori čvrste, elastične listove.

Dr. Paula Pavlek

L I T E R A T U R A

1. *Edelštajn V. G.*: Ovošćevodstvo, Moskva, 1944.
2. *De Candolle A.*: Der Ursprung der Kulturpflanzen, Leipzig, 1884.
3. *P. Dermanis*: Anbauversuche mit Kopfkohl bei der direkten Aussat an Ort and Stelle und bei oder Pflanzung (Gartenbauwirsenschaft, Band 12, Berlin, 1939.).
4. *Becker-Dillingen J.*: Handbuch des Gemüsebaues Paul Parey, Berlin, 1938.
5. *Krasowskaja i Krawtschenko*: Trudi po prikladnoi botanike, genetike i selekcije, (Serija III., Nr 3 Leningrad, 1939).
6. *Polak E.*: Povrćarstvo (skripta).
7. *Pavlek P.*: Neka biološka i gospodarska svojstva Brassica oleracea var. capitata — obzirom na uzgoj ranih sorti kod nas. (Disertaciona radnja, Zagreb, 1955. g.).
8. *Hirc D.*: Kupus ili zelje (kulturno-historijske i gastronomske crtice). Gospodar, izdanje Slavonsko gospodarsko društvo u Osijeku, 1895.
9. *Daskalov H. — Popov P.*: Osnovi na zelenčukoproizvodstvoto v Blagarija Sofija, 1941.
10. *Kovačević P.*: Tla kotara Varaždin s orijentacionom agropedološkom kartom, Zagreb, 1956.
11. *Kovačević P.*: Tla kotara Koprivnica s orijentacionom agropedološkom kartom, Zagreb, 1956.